

Az Ikervári Hadiárva Intézet (II)

Az I. világháború után Magyarországon a hadiárvák száma megközelítette a százszázalékos (pontos adat nem áll rendelkezésünkre, így ez természetesen becslés szám). Ezt a nagy létszámú hadiárva gyermekeket elhelyezni, segíteni, segélyezni nem lehetett – csak egy részét. Azt pedig kétféleképpen.

Az a család, ahol az apa vagy az anya lett áldozat és a gyermek eltartása „csak” anyagi nehézségbe ütközött, egyébként a nevelési feltételek megvoltak, gondozási segítyt kapott az államtól. Ez volt a nagyobb hányad.

Azokban az esetekben, ahol a gyermek nevelésének anyagi nehézségei mellett még más gondok, problémák is jelentkeztek, s az anyának a létért való küzdelem miatt dolgoznia kellett, ilyenkor, ha mód nyílt rá, úgy az árvaházak, hadiárva intézetek és nagyon jelentős számban a felekezeti által fenntartott intézetek, sok esetben a lehetőségeik határán túl is fogadták a rászorulókat.

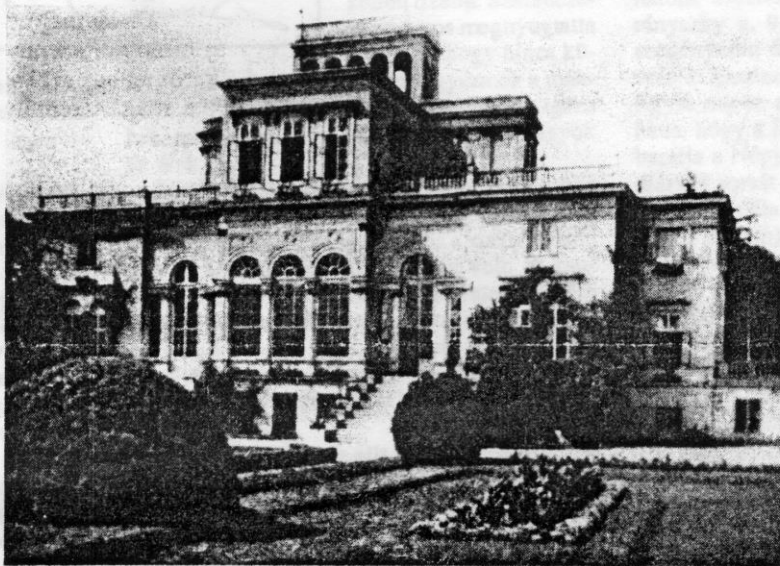
A hadiárvák ingyenes nevelésére, tanítására, ellátására jelentős anyagiakat fordított az állam 1920-tól az 1930-as évek közepéig (lehet az is, hogy a hadiárva intézetek még a harmincas évek végén is működtek, pontos tények tekintetben nem állnak rendelkezésre). Két adat ide kíváncsok: a hadiárvák ingyenes nevelése 2625 férőhelyet kötött le a különböző nevelőotthonokban és intézetekben, melyeknek száma 107 volt. Vasvármegyében ezekhez az intézetekhez kétféleképpen tartozott: Vasvármegye Arvaháza (Tuberkulózis ellen védekező), 136 fő és a Vasvármegyei Egyesület Erdei Iskolája, 14 fő.

Az állami hadiárva intézetekben – túlnyomó többségben – gyakorlati foglalkozásokra (is) képezték a gondozottakat. A növendékek az alábbi iskolákat végezheték el, illetve kiképzésben részesültek: elemi iskolát – háztartásban, polgári és középiskolát – kézi szövészetben, főiskolát – kertészetben, tanító(nő)képzőt – méhészetben, tanonciskolát – lovász kiképzésben, ipariskolát – gyógypedagógiai oktatásban. (Mándoki Kornél: Adatok az idegen intézetekben elhelyezett hadiárvákról. 1919–1929. Szerk. Pettkó-Szautner Aladár Bp. 1930. 88 p.)

Az ősi Batthyány-kastély is ebben az időben alakult át hadiárva intézetté. Az 1919. év végén a beutalt hadiárvák létszáma már 124-re emelkedett. Közülük a 118

elemi iskolás – tanterem hiányában – a községi iskolát látogatta, a 6 kertész-növendék pedig az intézet konyhakertjében dolgozott.

Oktatás, képzés: az intézetben a kertészeti kiképzést honosították meg, mivel erre minden lehetőség és feltétel adott volt. Ezt támasztotta alá az a tény is, hogy a gondozottak – az elemi iskola elvégzése után – intézetváltogatás nélkül szakmát tanulhattak. (Németh Istvánné-Sándor Ildikó: Szakmunkásjelölt 1987. Sárvár. 5. p.) Az intézet szervezete egyre tökéletesedett. A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszter két tantervet rendelt ki szolgálattételre, így az elemi iskoláztatás magában az intézetben már 1920 január-

jában elkezdődött (Krusniczky Elek: Az ikervári m. kir. hadiárva intézet története. 1919–1929. Szerk. Pettkó-Szautner Aladár Bp. 1930. 37. p.).

Ebben az évben megszervezték az intézetben a 3 éves kertmunkásképző tanfolyamot. Ekkor már két kertészképző tanfolyam keretében folyt képzés. Egyik a kertészsegédképző, amelyre csak valamely közép (polgári) iskola négy osztályát végzett ifjak nyertek felvételt. Velük szerződést kötöttek, azt jóváhagyás végett az Országos Kertészeti Egyesületnek kellett bemutatni. A növendékek a 3 évi tanulmányi idő elteltével a segédvizsgát ugyanazon egyesületnél tették le. A másik, a kertmunkásképző tanfolyam nem volt magasabb előképzettséghez kötve. Ennek növendékei az intézeti szakképzett kertészoktató irányítása mellett a segédjelöltekkel teljesen azonos elméleti oktatásban és gyakorlati kiképzésben részesültek, de vizsgát csak az intézetben tettek és ugyanott kapták végbizonyítványukat is.

Kezdetben a kertészképzés céljaira a hét kat. holdas konyhakert állt rendelkezésre,

valamint a csupán e célból üzemen tartott, s a különböző virágkultúrák befogadására szolgáló több üvegház. A 19 kat. holdnyi terjedelmű díszkert fenntartása meghaladta az intézet anyagi erőit és növendékei munkabírását is. Ezért csupán a kastélyt közvetlenül övező parkrészt hagyták változatlanul. Egy 8 holdas erdős területet kitermeltek és ezt a részt is kerti művelés alá vették. Kertészeti termelésre így már 15 kat. hold állt rendelkezésre, megnyílt a lehetőség a konyhakertészet mellett faiskola létesítésére is, ami a növendékek szélesebb körű kiképzését is lehetővé tette.

A kertészet ilyen mértékű bővítésével szükségessé vált annak állami felügyelet alatt álló önálló üzemmé szervezése. 1925 januárjában ez meg is történt. A növendékek létszáma ettől fogva lehetővé tette az egész területnek napszámosok nélküli megművelését. Ily módon ellátták az intézet konyháját kertészeti terményekkel. A felesleges mennyiséget a sárvári és a szombathelyi piacokon értékesítették.

1925-ben megkezdtek az elemi iskolát végzett és ipari pályára kíváncsok növendékeknek a környékbeli magániparosokhoz szerződött tanoncként való kihelyezését. Az iparost – kellő tájékoztató után – az intézet választotta ki. A tanoncszerződést a szülő vagy gyám helyett az igazgató kötötte meg. A kihelyezett növendékek sorsát – ellátás, oktatás, nevelés szempontjából – az intézeti orvos közvetítésével kísérték figyelemmel. A népjóléti és munkaügyi miniszter pedig a tanoncidő tartamára a felruházás költségeire havi tartásdíjsegélyt engedélyezett. (Németh Istvánné-Sándor Ildikó: Szakmunkásjelölt 1987. Sárvár 7. p.)

Az 1927-ben készült összesítés szerint az intézet fennállása óta 472 növendék nyert itt felvételt, akik közül 97 az említett évben is állományban volt, eltávozott 375, és pedig középiskolai továbbtanításra 19, más intézetbe 48, a váci és székesfehérvári testvérintézetekbe ipari kiképzésre 83, magániparosokhoz 18, lovászképző tanfolyamra 31, szülői gondozásba 169, mint végzett kertészsegéd és kertmunkás 27. (Krusniczky Elek: Az ikervári m. kir. hadiárva intézet története 1919–1929. Bp. 1930. 40. p.)

(Folytatjuk)

Katafal N. J.

Az Ikervári Hadiárva Intézet (2.)

Az Ikervári Hadiárva Intézet megszűnésének idejét az 1933-as évben jelölik meg. Ennek mond ellent a bemutatott levél, amit 1934-ben Geiger Mátyás volt hadiárva-gondozottnak az akkori igazgató írt Magyaróvárra (5. honvéd

csit pihenni, akik vigyáztak ránk. Hogy a gyermekekkel ne legyen sok dolguk, az egyik ismerős asszony kitalálta, hogy ha a mák héját összetörve, cukorral összekeverve egy kis tiszta rongyba kötük, akkor az kész cumi lesz, melyet

a gyermek a jó íze miatt elszopogat, amitől megnyugszik, jó „viseletű” lesz. Ilyen cumit én is kaptam. Édesanyám későbbi elbeszélése alapján tudtam meg, hogy egy alkalommal három nap, három éjjel egyfolytában aludtam. Késébeesett szegény anyám úgy, hogy még dolgozni sem tudott elmenni. Ráadásul a nagy szegénységben még orvosért is el kellett mennie, melyet meg is kellett fizetni. Szerencsére az orvos megnyugtatta anyámat, hogy nincs kü-

postásnak, de mivel én írni nem tudok, így keresztet tettem aláírás helyett (egyébként nagyon szegénylős gyermek voltam). A művész úr felesége, a Rózsi néni akkor tudta meg, hogy nem tudok írni, olvasni. Majd kérdezte, hogy volna-e kedvem tanulni? Válaszom: nagyon is szeretnék, de én nem tanulhatok, mert pénz kell keresnem, és nincs aki taníttasson, mert a kevés fizetésemből erre már nem futotta volna. Ettől a naptól kezdve esetenként, ha a gazdám feleségének ideje volt, foglalkozott velem, vett egy első osztályos iskolai könyvet, ami emléktől még ma is megvan. Így ebből tanulhattam lassacskán.

Tornyai János bácsit alig láttam mosolyogni, mindig nagyon komoly volt. Néha-néha elvitte magát Éber festőművész barátjához. Kocsin mentünk hozzá. Ott egy kicsit néha jobb kedve lett. A közös élményeiket mondták el egymásnak, és a régi időket emlegették. Amikor Budapestre költöztek, ott is voltam náluk, három esetben is. A VIII. kertületben, Horányszky u. 9. szám alatt laktak. Ők is igen szegényesen éltek, mert a harmincas években volt a gazdasági válság Magyarországon is. Egyik napon nagy örömmel jött a Rózsi néni haza, hogy a férjének, János bácsinak van egy barátja a Népjóléti Minisztériumban, aki a hadiárva sorsát intézi. Beszélt vele és elmondta, hogy van nála egy kisfiú, aki szintén hadiárva (ez én voltam). Megkérdezte, hogy milyen iratokra van szükség. Ezeket ha beszerzi, akkor engem elvisznek az IKERVÁRI HADIÁRVA INTÉZETBE.

Szaudtner Aladár, akkori népjóléti államtitkár úrnak bemutatottak, aki azután bejuttatott az Ikervári Hadiárva Intézetbe, mint növendéket. Amikor mentünk Ikervárra, éppen búzaszentelés volt, találkozunk a körmenettel is. Ez is nagy élményt jelentett számomra. Az Ikervári Hadiárva Intézetben a portás nagyon kedvesen fogadott és egy irodába vezetett be. Ott is igen kedvesek voltak. Ez nekem egy kicsit furcsa volt, mert előtte én olyan „félnomád” életet éltem, ehhez voltam szokva. De ott az intézetben azután gyorsan megszoktam, mert mindenki

M. KIR. HADIÁRVAINTÉZET
IKERVÁR. (Vasvármegye).

618/1934. szám

Kedves Fiam!

Hozzám intézett leveledre értesítelek, hogy szívesen megengedem, miszerint szabadságodat az intézetben töltsd. Csak jöjj ugymint, mintha hazajönnél és érezd jól magad.

Ikervár, 1934. június 19.

Üdvössel

Geiger Mátyás
Igazgató

gyalogezred, árkászsásad). E levél még arról is tesz tanúbizonyságot, hogy a növendékek a katonai szolgálat alatti szabadságukat is szívesen töltötték az intézetben.

1972-ben a hadiárva intézet egykori gondozottai, növendékei ötvenéves találkoztól szerveztek. Pósfai H. János: És eljöttek a hadiárva című cikkében (Vas Népe, 1972. 17. évf. 149. sz. 5. p.) Geiger Mátyásról írta: „Geiger Mátyás nyolc évet töltött az intézetben. Ő így emlékszik: Talán a múltból lehetne egy és más életre hívni, amit akkor szemérmesen elmulasztottak, vagy elhallgattak. Úgy tűnik, mintha soha nem lettünk volna! Vagy mintha mi lettünk volna az okai, hogy voltunk.”

Azt gondolom, bármely oldalról nézzük, bármely idők nevelőthonainak jó vagy kevésbé jó voltát, egy dolog nem vitatható, nevezetesen az, hogy a „szükség” hozta létre ezen intézményeket. 1991 nyarán jó sorsom úgy hozta, hogy találkozhattam Geiger Mátyás Úrral, Matyi bácsival, akkor kérve őt arra, hogy emlékeit vesse papírra és bocsássa Újságunk rendelkezésére. Ezt készségesen megtette, melyet itt, most az olvasók nevében is tisztelettel megköszönök.
Katafal N. J.

Geiger Mátyás ikervári hadigondozott visszaemlékezései

1911. december 7-én születtem Vaskúton. Szüleim napszámosok voltak, a megélhetésüket ez biztosította. Apám 1914 elején Szerbiában a háborúban elesett. Őt csak fényképről ismertem, valamint édesanyám elbeszéléseiből. Igen keserves volt a gyermekkorom, mert anyámnak a létért való küzdelem minden erejét lekötötte, tehát velem, mint kisgyermekkel való foglalkozásra csak ünnepnapokon vagy vasárnap tudott időt szakítani. Néha, főleg a téli estéken, mert a napi munka után fáradtan már sem kedve, sem türelme nem volt a velem való bíbelődésre. Lakóhelyünkön voltak olyan idősebb szomszéd nénik, jó barátok, akik vállalták, hogy időnként, míg anyám dolgozik, vigyáznak ránk, mert hasonló sorsú gyerekek sajnos a faluban többben is voltunk.

Iskolai tanulásról szó sem lehetett, anyám többször előhozta, hogy ne legyünk rosszak, mert azoknak a szomszédoknak is kell egy ki-

lönösebb baj, majd kialussza a gyermek a mákból nyert ópiumkábultságot. Az orvosnak igazat lett, mert még most, 80 évesen is itt vagyok és élek.

Tizenkét éves koromban kisföldbirtokoshoz kerültem, mint kiskanász, mert már ekkor meg kellett keresnem a kenyerem. Ez a kiskanászság olyan „kis puli féle” elfoglaltság volt. Itt kaptam étkezést és szállást is. Hányatott sorsom később egy tisztviselő családnhoz sodort – mint házi mindenes – kocsis, szobainas, parkettfenyésítő stb. lett belőlem. Itt tanultam meg, hogyan kell egyszerre két lábbal fényesíteni kefével a parkettet.

Az idő persze nem állt meg, ismerősök, barátok is akadtak, akik egy jobb élet reményében új helyre juttattak el, ahol a fizetés is több lett. Így kerültem Szász Géza író úrhoz, aki szintén, mint házi mindenes alkalmazott. Volt egy lova és egy tehene. A lován minden nap a városba vittem be a tejet. A Szász család valamennyi tagja igen jól bánt velem. Igaz, én is mindent, amit rám bízta, becsülettel elvégeztem. Ebben a családi körben ismertem meg Tornyai János festőművész urat, és feleségét. Ebben a családban is igyekeztem minden erőmmel és tudásommal elvégezni a rám bízott munkát. Hamar megszerettek, és igazán kedvesek voltak a háziak is hozzám. Mint már említettem, a festő úrnak is régi jó barátja volt a Szász úr, sokszor jöttek vendégségbe. Egy napon az új gazdám ajánlott levelet kapott. Az Úrék nem voltak otthon, a postás kért, hogy vegyem át a borítékot és írjam alá azt, hogy kézbesítette a küldeményt. Mire én közöltem, hogy elmúltam 12 éves, de írni még nem tudok, sem olvasni. Tehát aláírás helyett három keresztet kellett a postásnak az okmányra tennem. Amikor a gazdám hazaérkezett, átadtam a levelet és közöltem, hogy alá kellett volna írni a

Újra együtt az ötvenéves találkozáson.

nagyon kedves volt hozzám, és jól is éreztem magam. Az ott élő növendékekkel gyorsan összebarátkoztam.

(Folytatjuk)

Az Ikervári Hadiárva Intézet (3.)

Az igazgató úr kissé mogorva, de egyébként nagyon jó ember. Az akkori intézeti értelmiségiek a következők voltak: az igazgató Krus-

fogkrém az intézetben). Az egyik különszobában voltak a betegek, más földrészről (úgy emlékszem, hogy Egyiptom vagy India) származó fertőző betegség jelent meg, melyet trachoma szembetegségnek neveztek. Ezeket a betegeket elkülönítették, mert az akkor még gyógyíthatatlan volt. Ebben a szobában tizenketten laktak, mindegyiknek volt egy kis lábasa, melybe reggelenként meleg vizet kaptak. Volt egy üvegpálca, a két végén üveggolyóval, melyből az egyik golyó kisebb volt, ezt kellett a meleg vízbe mártogatva a szempilla és a szemgolyó között ide-oda mozgatni.

Később az árvaintézet „anyája” Benyó Margit lett, aki szinte egész nap csak az árvákat szolgáltatta. A tisztálkodási eszközöket mindenki egy fiókban tartotta, itt helyeztük el az ünneplő ruhamezőket, lábbelinket, amiben ünnepnapokon a templomba mentünk.

Gyönyörű fürdőszoba állt a tanulók rendelkezésére, zuhanyzóval. Minden héten ott fürdöttünk, akkor, amikor már a Rábában nem lehetett, mert hideg volt. Az ebédlőben is minden gondozott tudta, hogy hol a helye, étkezés előtt és után hálaadó imát mondtunk közösen. Megismertük az intézethez kapcsolódó kertet és környékét, én még előtte ilyen szép kertet, parkot nem is láttam, mindenütt rend és tisztaság honolt.

Közben szorgalmasan tanul-tam, volt énekarunk, zenekarunk, a zeneteremben volt egy rádió, melyet én kezelhettem. Kutrovi-
cs tanító úr énekkarral és zenekarral foglalkozott.

Mi mindig készültünk valamilyen ünnepségre, ilyen volt március 15. ünnepe, október 6., a hősök napja, ilyenkor sok ének és szavalt hangzott el az ünnepeken. Tanultunk kisebb színdarabokat, amennyiben lány szereplőkre volt szükség, úgy a Gróf tanító úr kérte fel a falubeli lányokat szereplésre.

Rendszerint az év végi iskolazárásra az államtitkár úr is lejött az intézetbe. A jó tanulóknak könyveket adtak, köztük én is kaptam könyvet és származómat, amivel dolgozgatni, fabrikálni tudtam. Mindig elfoglaltam magam, mindig csináltam valamit, ezermesterkedtem.

Egy napon a plébános úr bejött a tanterembe és észrevette, hogy egy kristálydetektoros rádiót fabrikálok. Megkérdezte, ezt hol tanultam. Mondom, még kisebb koromban láttam otthon a faluban és már 1927-ben nekem is volt ilyen

készülékem, annak ellenére, hogy jóformán írni és olvasni is alig tudtam. Megkérdezte, hogy szeretem-e ezt a munkát, mire azt mondtam, hogy nagyon. A plébános urat Kovács Lajosnak hívták, és ő is szerette és szerelte az akkori rádiókat. Megígérte, hogy beszél az intézet iskolaigazgatójával, ha kedvem van, és ha engedik, bármikor elmehetek a plébániára, mert én mindig otthon vagyok nála, mondotta a plébános úr. Ez igen nagy öröm volt számomra, és még nagyobb, amikor megtudtam, hogy a pénzügyi intéző úr és a kertész úr is foglalkoznak rádiókkal szabad idejükben. Tehát három helyre is jártam, és élveztem ezt a munkát. Én rendszerint a transzformátorlemezeket vágтам ki méretre. Később Szabó Tibor pénzügyi intézőt elhelyezték Nyíregyházára, oda is küldtem lemezeket, kérésére méretre vágva.

Érdekes volt az ünnepvárás is, az ünnepnapokra és vasárnapokra a nagyakarítás nem maradhatott el. A kertészek irányításával a nagyobb fiúk a szemetet hordták, míg a kisebbek gereblyézték össze a dudvát. Igen komoly múltú a kastély. A gyönyörű park arborétumnak is beillene. Számomra mindig érthetetlen volt, hogy a rendszerváltás előtt többen elmentek a szobor mellett, mintha egy útszéli oszlop lenne csak gróf Batthyány Lajos egész alakos szobra. Az én véleményem az, hogy az a nemzet, aki a múltját nem becsüli, még a levegőt sem érdemli meg, mely olyan tiszta ott, mint sehhol máshol az országban. Sok szép élmény azért megmaradt erről a vidékről számomra.

Az intézeti életben azonban előfordult, hogy több gondozottnak nem tetszett hol ez, hol az. Volt olyan eset is, hogy a tanító úr asztaláról eltűnt egy pengő. Később kiderült, hogy a Sárvári testvérek vitték el. Amikor 1972-ben találkoztam a kisebbik Sárvári fiúval, beismerte tettüket.

Az intézetből ketten megszöktek, azonban nem a rossz bánásmód miatt, hanem a honvágy gyötörte őket. Kutrovi-
cs tanító úrnál végeztem a 3. osztályt, majd megkezdtem a má-

A hadiárvák egy csoportja.

sik hármat Gróf Sándor tanító úrnál. Közben Gróf Sándor tanító úr is megöszült, és új igazgató is jött, akit Lohr Gyula néven ismertünk meg. Ő is igen rendszeres, de szigorú ember volt.

(Folytatjuk)

M. KIR. HADIÁRVAINTEZET
IKERVÁRI. (Vasvármegye).

10. sz.
1930. évi.

Életemi
Népiskolai Bizonyítvány.

Geiger Máttyás, született Vaskút 1868. évi. m. 1.

1911. évi. február hó 7. én, t. m. k. h. vallás, az ikervári m. kir. hadiárva
intézet elemi népiskolájának katedrik osztályában tanított tantárgyakból az 1930. évi
tantervben az év végén a következő osztályzatot érdemelte

Államviseltetés: <i>Államviseltetés</i>	Szorgalma: <i>Államviseltetés</i>
III. és ekelestanban: <i>Államviseltetés</i>	Természeti- és gazdaságtanban: <i>Államviseltetés</i>
BAZEM. és H. Győr. Bány. <i>Államviseltetés</i>	Természeti- és vegytanban: <i>Államviseltetés</i>
Magyar orvostudásban: <i>Államviseltetés</i>	Egészségtanban: <i>Államviseltetés</i>
Magyar nyelvtanban: <i>Államviseltetés</i>	Kézimunkában: <i>Államviseltetés</i>
helyesírás- és fogalomtanban: <i>Államviseltetés</i>	Rajzban: <i>Államviseltetés</i>
Földrajzban: <i>Államviseltetés</i>	Szépíráásban: <i>Államviseltetés</i>
Történelemben: <i>Államviseltetés</i>	Éneklésben: <i>Államviseltetés</i>
Polg. jog- és kötelességekben: <i>Államviseltetés</i>	Testgyakorlásban: <i>Államviseltetés</i>
Számítás- és mértanban: <i>Államviseltetés</i>	hásh. dolg. hátsó alakja: <i>Államviseltetés</i>
Általános osztályzata: <i>Államviseltetés</i>	

Ikervár, 1930. évi. június hó 16. napján.

Lohr Gyula
igazgató

Geiger Máttyás
tanító

Geiger Máttyás bizonyítványa Lohr Gyula igazgató és Gróf Sándor állami tanító kézjegyével.

niczky Sándor úr, a pénzügyi ellenőr Szabó Tibor úr, a könyvelő nevét már nem tudom, csak azt, hogy Érzsikének szólítottuk. De azt hiszem, 50 év távlatából már rendhagyó, hogy az emlékezet néha elmosódik.

Az igazgató úrnak és minden ikervári tanítónak nagyon sokat köszönhetek, és örök hálával, szeretettel gondolok rájuk. Különösen Gróf Sándorra emlékszem szeretettel. Sajnos már csak a Gróf családdal van jelenleg személyes kapcsolat, pontosabban Gróf Sándornéval. A növendéktársak közül már többen elhaláloztak, vagy nem tudok létükről, sorsukról.

Az intézeti tanítók fáradságot nem ismertek és foglalkoztak a hadiárvával, bizonyították erre az iskolai bizonyítványom is, még két nevelőre is jól emlékszem, nevük Báden Károly és Pöszty János. A kertészek intézője Dolnyiczky József úr volt, igen nyugodt és okos embernek ismerem meg, tanítványai közül sok jeles ember került ki, többek között az ismert dr. Mészöly Gyula is, és még sokan mások. Mészöly úr elhalálása után a kertészetbe és szőlészetbe új emberek kerültek, akik szintén hadiárvák voltak.

Az árvaintézet „anyája” Szőlősi Ferencné volt. Ő intézte a fehérneműt, a ruhákat és a lábbeliket, ő mutatta meg a hálószobát, az ágy-párnát, a polcot az ágy végén. Megtanította, hogyan kell összehajtani a ruhát, hogyan rakjuk a polcra. A polcon mindenkinek fogkeféje és fogmosó pohara volt (akkor még nem volt

Az Ikervári Hadiárva Intézet (4.)

Közben Lohr Gyula is elment és őt követte egy harmadik, aki szintén jó volt, de szédületes pusztítást végzett a parkban. Korábban szép bukszusok voltak, őt szökőkút, kerekre vágott

volt, hogy az ünnepségen minden hadigondozott megjelent, a hadiárva feketében, mint mindig a jeles ünnepnapokon, Gróf tanító úrral az élen, a lakosságból is sokan ott voltak. Még a

M. KIR. HADIÁRVAINTÉZET
IKERVÁR. (Vasvármegye).

293. t. sz.

1311.

úrv. GEIGER MÁTYÁS É asszonynak

R A J A

Kültszám 413/b.

Frtesitem, hogy Mátyás fia a hat elemi osztályt kitűnő eredménnyel elvégezte és a minisztérium különös kegyképpen még 2 évig itt maradhat az intézetben. Ez alatt a 2 év alatt ki fogjuk taníttatni őt a plakatos és szerelői mesterségre, el fogjuk vele végeztetni a gépkocsivezetői tanfolyamot és így 2 év múlva mint képzett iparos fogja kezverét kezenni - akár nálunk, akár az Ön birtékben.

Ikervár, 1931, július hó 4.-én

Lohr

igazgató

örökzöldek, sok szép fa, a bokrokat oszlopszerűen nyírták, de ezeket is kiirtották.

Közben megismerkedtem egy 84 éves bácsival is, aki a grófi család utódait jól ismerte. Ennek a bácsinak a neve Kuglicz Géza volt, nagyon sok mindent mesélt a régi időről. Megmutatta azokat a fákat, melyeket még a grófi család ültetett (grófi család alatt gróf Batthyány családját kell érteni, ugyanis az véletlenszerű, hogy Gróf Sándor tanító úr vezetőkéne éppen Gróf volt.) Van még egy présház is a hegyen, amit nagyon kevesen ismernek, felül van a lakás, alul a présház, a hegyoldalban a pince, mely valamikor a kastélyhoz tartozott?! Ötven év nagyon nagy idő, most, hogy írogatok, jut sok minden az eszembe. De jó is emlékezni az ikervári évekre - „embert faragó” idők voltak.

Geiger Mátyás

Vaskút, Aradi u. 22.

Gróf Sándornénak (Joli néni- nek) írt leveléből egy részlet ide kívánkozik, mely így szól:

*Pár napja olyan furcsa ál-
mom volt, amit közölnöm kell
Önnel. Ugyanis álmomban a ré-
gi október 6-a ünnepség jelent
meg előttem. Felriadtam, nem
tudtam, hogy ez álom volt, vagy
valóság. Sajnos rájöttem, hogy
csak álom volt. Álmom pedig az*

*zenét is hallottam, a Gróf tanító
úr mondta az ünnepi beszédet.
A faluból Horváth Ferenc igaz-
gató tanító úr is beszélt. Az ara-
di vértanúkról szóltak a beszé-
dek, majd a Himnusz éneklésé-
vel ért véget az ünnepség. Mind-
ezt úgy láttam lelki szemeim
előtt, mintha valóban most tör-
tént volna meg, szinte ideges let-
tem, hogy ez csak álom volt.*

Egy nagyon fontos ismeret-
hez jutottunk Geiger Mátyás ha-
diárva intézeti bizonyítványai
kapcsán. Nevezetesen arra, hogy
a Hadiárva Intézetben az arra
képes tanulók egy év alatt az
elemi iskola három évét végez-
hették el, majd a legjobbak szak-
mát is tanulhattak.

Végezetül úgy gondolom,
hogy fontos lehet közölni a Ma-
gyar Nemzeti Galéria levelét is,
melyet Geiger Mátyásnak kül-
dött: „Köszönettel vettük leve-
lét, melyben leírta Tornyai János
festőművésszel és feleségével
való megismerkedésének törté-
netét. Adattárunk 22930/1989.
szám alatt leltározta be. Magya-
rázó kiegészítője a korábban Ön
által múzeumunknak ajándéko-
zott Tornyai-dokumentumok-
nak. Köszönjük a Weintra-
ger Adolf festőművésszel kapcsola-
tos információkat is.”

Katafal Németh József